

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 4. Vtrum pœnitentia conuenienter diuidatur in pœnitentiam ante
baptismum, & in pœnitentiam post baptismum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

nem, Confessionem, & Satisfactionem, qua tres Pœnitentiæ partes dicuntur: aut dixerit duas tantum Pœnitentiæ esse partes, terrores scilicet incussos conscientia, & fidem conceptam ex Euangelio; anathema sit.

3
Sententia
Calvini.

Altera sententia est Calvini lib. 3. Instit. cap. 3. vbi, refutans sententiam Lutheranorum, ponit duas alias partes, videlicet Mortificationem vitiis, & Viuificationem. Per Viuificationem intelligit studium bonorum operum; sicque ait pœnitentiam per totam vitam durare debere.

Reijcitur.

Sed hæc sententia absurda est. Probat: Quia pœnitentia est via ad iustificationem, eaque prior; vt colligitur Ezechielis 18. & 33. vbi dicitur, si pœnitentiã egerit impius, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius: atqui mortificatio illa, & viuificatio sunt posteriora iustificatione; nam sunt fructus fidei iustificantis, vt ipsi affirmant: ergo absurde dicuntur partes Pœnitentiæ.

4
Sententia
Catholica
est, tres esse
partes pœ-
nitentiæ.

Tertia sententia est Catholicorum; Tria esse pœnitentiæ officia, seu Pœnitentiæ partes, Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem; quas etiam naturalis ratio dicit esse suo modo necessarias ad reconciliationem. Est fide tenenda. Patet ex Concilio Trident. citato, & ex Concilio Florentino, quod sic ait: Quartum Sacramentum est Pœnitentiã, cuius quasi materia sunt actus pœnitentiæ, qui in tres distinguuntur partes, quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet vt doleat de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero: secunda est oris confessio: tertia est satisfactio.

Florentin.

1. Prob.
ex Script.

Probat: Primò, Ex Scripturis: & Primò, Contritionem esse partem Pœnitentiæ. Patet Psal. 50. v. 19. Cor contritum & humiliatũ non despicias, id est, cor pœnitens. Ioëlis 2. v. 13. Scindite corda vestra. Secundò, Idem patet de Confessione Num. 5. Vir, siue mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ hominibus solent accidere, confitebuntur peccatum suum. Psal. 31. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meã Domino. 2. Esdra 9. v. 1. Conuenerunt filij Israël in ieiunio, & in facis, & confitebãtur peccata sua. 1. Ioan. 1. v. 9. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, vt remittat peccata nostra. Tertio denique idem patet de Satisfactione, Ioëlis 2. v. 12. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, fletu, & planctu.

Exempla
Scripturæ.

24. describitur pœnitentia Dauidis ob numeratũ populũ, & dicitur primò, Percussit cor Dauid eum; vbi insinuat contritio: Secundò, Dixit Dauid ad Dominum, Peccauit valde in hoc facto; vbi confessio: Tertio, Dauid placauit Dominũ oratione, & subiectione ad flagella diuina, & holocausto; vbi cõspicitur satisfactio. Lucæ 15. vbi describitur pœnitentia filij prodigi: Primò, In se reuertitur agnitione suæ miseriæ, & dolore peccatorum: Secundò, Confitetur peccatum, Pater peccauit in calum & coram te: Tertio, Offert se ad satisfactionem, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis. Idem confirmari potest testimonijs Patrum, de quibus infra. Vide Chrysostomum sermone de Pœnitentia, qui habetur tomo 5. post decem Homilias de Pœnitentia. In corde, inquit, eius contritio est, in ore confessio, in opere tota humilitas.

5
2. Prob.
Ratione.

Probat: Secundò, Ratione: Prima est, Pœnitentia est dolor, & punitio peccati, non solum ad æqualitatem iustitiæ violatæ instaurandam, sicut Iudex punit fontem; sed maximè ad recõciliationem cum Deo obtinendã: atqui hoc interest inter punitiõnem Iudicis, & pœnitentiam recõciliati-

uam peccatoris, quod ibi satis sit, si reus patiatur pœnam à Iudice constitutam, siue sponte, siue non, actè, siue is qui laesus est eã contentus sit, siue non. In Pœnitentiã autem recõciliatricem hoc nõ sufficit, sed requiritur, vt is, qui alterum iniuriã affecit, sponte pœnam subeat, & ad arbitrium eius quem offendit. Ergo necessarium est primò, vt doleat de iniuriã illatã: alioqui nõ est dignus recõciliatione. Deinde, oportet vt subijciat se pœnã ad arbitrium Dei, quem iniuriã affecit: Deus autè nobiscum agit per suos ministros: ergo peccator debet se eius ministro subijcere, qui eius locum tenet. Hoc autem fieri non potest, nisi suas culpas ei per confessionem aperiat: vnde secundo loco requiritur confessio: tertio satisfactio. Colligitur hæc ratio ex D. Thoma art. 3.

Differentia
inter pœni-
tionem Iu-
dicis, &
pœnitentiã
recõcilia-
tricem peccatoris.

Secunda Ratio: Pœnitens recurrit ad Deum cum proposito emendationis, sicut seruus ad Dominum, iuxta illud Psalmi 122. v. 2. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Et sicut filius ad patrem (Lucæ 15. v. 18. Pater peccati in calum & coram te) & sicut vxor ad virum (Ieremiæ 3. v. 1. Fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus.) Atqui quando serui cum dominis, liberi cum parentibus, vxores cum viris in gratiam redeunt, hæc tria dicente ratione naturali præstant. Dolent enim se offendisse, fatentur suam culpam, denique pœnã & castigationi se subijciunt, vel veniam precantur: ergo hæc tria sunt veræ pœnitentiæ partes, quas Deus in noua lege ad Sacramenti dignitatem euexit; vt infra magis constabit.

ARTICVLVS IV.
Vtrum Pœnitentia conuenienter
diuidatur in Pœnitentiam ante
Baptismum, & in Pœnitentiam
post Baptismum?

Pœnitentiam in genere diuidit D. Thomas tamquam in duas species, in Pœnitentiam ante Baptismum, per quam intenditur generatio in nouã vitã: & in Pœnitentiam post Baptismum, quæ duplex est; videl. Pœnitentia mortalium, per quam intenditur reformatio vitæ præteritæ iam corrupte; & Pœnitentia venialium, per quam intenditur maior perfectio, & maius studium bonorũ operum. His adde aliam diuisionẽ Pœnitentiæ mortalium post Baptismũ, de qua D. Tho. in Additionibus q. 28. Alia enim est Priuata, quæ videl. in occulto agitur: alia Publica. Rursus Publica, alia est Solemnis, alia non Solemnis.

7

Pœnitentia publica solemnis, habebat has conditiones. Primò, Semel tantum in vita imponebatur: vt patet ex Ambr. l. 2. de Pœnit. c. 10. & Augustino epist. 54. & Origene hom. 15. in Leviti. Et Ratio est, tum vt pluris fieret, tũ quia erat solemnis quædam professio nunquam amplius redeundi ad illa graua crimina. Sicut Baptismus est solemnis quædam professio nunquam redeundi amplius ad infidelitatẽ. Quod si accidebat talem rursus relabi in similia crimina, priuabatur communione Sacramentorum vsque ad mortem; vt patet ex c. 5. epistolæ 1. Syricij Pape.

8
Sex condi-
tiones Pœ-
nitentiæ pu-
blicæ
solemnis.

Secundò, Non iniungebatur nisi ob grauissima & publica crimina; vt homicidia, adulteria, idololatram &c. vt patet ex Conc. Toletano I. can. 2. Tertio,

Tertio; Non poterat imponi Sacerdotibus: neque illi qui pœnitentiam publicam egerant, poterant ad Ordines promoueri; vt patet ex cap. 14. epistolæ Syriaci ad Himericum Tarraconensem Episcopum. Nec etiam coniugatis, sine consensu alterius coniugis: nam à complexu coniugali tales pœnitentes abstinere debebant; vt patet ex Concilio Arelatenſi 2. can. 21. & 22.

Quarto, A solo Episcopo imponebatur, & ab eodem soluebatur, non autem à Presbyteris, nisi in absentia Episcopi, idque urgente necessitate; vt patet ex Concilio Carthaginensi 2. cap. 4. & ex epistola 86. D. Leonis.

Quinto, Imponebatur feria 4. ante Dominicam Quadragesimam; vt patet ex Concilio Agathensi apud Gratianum dist. 50. Can. In capite. In cuius signum consignantur adhuc fideles eodem die cineribus. In die autem Cœnæ Domini omnes reconciliabuntur & communicabunt, idque singulis annis, donec tempus pœnitentiæ eſet expletum, quod quibusdam longius, alijs breuius constituebatur, vt trium, septem, decem, vel duodecim annorum; vt patet ex eodem loco.

Sexto, Erant variae pœnæ. Prima, Abstinere à communione Eucharistiæ, præterquam in Cœna Domini; vt patet ex Cypriano epist. 8. Secunda, Non poterant vnquam promoueri ad Clerum, vt patet ex dictis. Tertia, Abstinere à nuptijs. Indulgebatur tamē interdum adolescentibus ad vitandam fornicationem; vt patet ex epist. 92. cap. 12.

Quarta, Non poterant accedere ad militiam secularem; vt patet ex eadem epist. c. 11. Quinta, Non poterant interim esse susceptores in Baptismo vel in Confirmatione; vt patet ex Concil. Parisiensi lib. 1. cap. vltimo. Sexta, Carebant infirmorum Vnctione; vt patet ex Innocentio I. epistola ad Decentium c. 8. Septima, Erant separati loco à reliquis fidelibus. Primo enim debebant manere ante fores Ecclesiæ: postea admittebantur intro, sed cum Catechumenis: postremò admittebantur cum fidelibus; sed alijs communiacantibus nō poterant communicare ante reconciliationem; patet hoc ex epistola Canonica Gregorij Thaumaturgi, quæ additur Canonibus Photij. Octaua pœna, Habebant habitum lugubrem: erant enim induti veste pulla, & cilicio, & tonso capite, exceptis feminis, quæ caput velabant; patet hoc ex Ambrosio lib. ad virginem lapsam cap. 8. & ex Paciano Episcopo Barcelonensi in exhortatione ad pœnitentiam. Nona, Singulis diebus ieiuniorum debebant venire ad Ecclesiam, & submittere capita Sacerdotibus, vt eis manus imponerent, & pro eis orarent; vt patet ex can. 80. Concilij IV. Carthaginensis. Decima, Sepelire mortuos; patet ibidem can. 81. Undecima, Flectere genua diebus Dominicis & tempore Paschali, quando alij stantes orabant; ibid. can. 82. Duodecima, Vitare balnea & conuiuia, & insistere orationi & ieiunijs, cubare in sacco & cinere; patet ex Ambrosio lib. ad virginem lapsam cap. 8. & ex alijs.

IN ADDITIONES D. THOMÆ. QVÆSTIO PRIMA.

De Contritione, quæ est prima pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Quid sit Contritio?

Notandum est, Concilium Tridentinum sess. 14. can. 4. definire Contritionem generatim hoc modo, *Contritio est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero.* Circa quam definitionem sunt aliquot dubia.

D V B I V M I.

Utrum Contritio essentialiter sit detestatio, an dolor?

HI actus sunt distincti. Detestatio enim est odium, & opponitur amorī, seu complacentiæ. Dolor autem, seu tristitia oritur ex detestatione mali, si ipsum malum sit præsens, & opponitur gaudio.

Respondeo: Quidam putant Contritionem propriè & essentialiter esse detestationem: Dolorem verò esse effectum contritionis. Ita Caietanus O-puscule de Contritione qu. 1. Dominicus Soto dist. 17. quæst. 2. art. 1. Ratio ipsorum est: Quia contritio est primus actus pœnitentiæ: atqui dolor non potest esse primus actus, nam oritur ex displicentiâ, & odio.

Sed contrarium videtur esse verius, scilicet Contritionem propriè esse Dolorem de peccato com-

missio. Primò, Quia ipsum nomen afflictionem & dolorem insinuat. Secundò, Quia pœnitere formaliter est dolere, non detestari: atqui contritio formaliter est pœnitentia: ergo formaliter est dolor. Tertio, Quia in Beatis est displicentia peccatorum olim commissorum, non tamen in illis est contritio, quia non est in illis dolor, cum eius non sint capaces, propter statum.

Aduerte tamen, Dolorem non posse esse sine detestatione mali, de quo doletur; & ideo Concil. Tridentinū supra sess. 14. can. 4. vtrumque posuit. Dices: Ergo, si quis detestaretur peccata sua sine dolore, non legitime pœniteret. Respondeo: Fieri nequit in hac vita, vt quis serio detestetur sua peccata in ordine ad reconciliationem, quin simul doleat: nam detestatio feruore mali, quod concipitur adesse, necessariò parit dolorem; sicut amor boni presentis necessariò parit gaudium. Si tamen ponamus non interuenire dolorem, non erit pœnitentia, vt patet in Beatis.

Ad Rationem in contrarium: Etſi dolor non sit primus actus habitus pœnitentiæ absolutè considerati, est tamen primus actus ipsius quatenus dicitur Pœnitentia. Adde nec ipsam detestationem esse primum actum illius habitus, vt patet ex supra dictis.

Contritio propriè est dolor, non detestatio.

An possit quis legitime pœnitere sine dolore.